

Universitätsbibliothek Paderborn

Adolescens Academicvs Svb Institvtione Salomonis

Musart, Charles

Dvaci, 1633

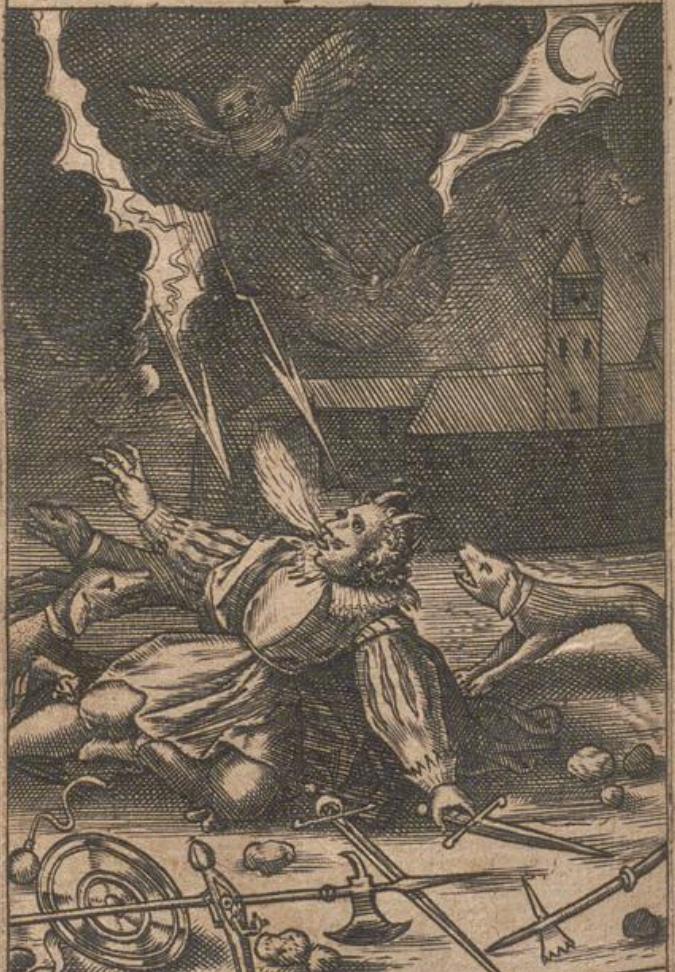
Cap. V. Nocturnæ excusiones, grassationes, verbera, vulnera, cedes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49007](#)

qui
me
am
na-
en-
re:
e &
um
sed
sed
sti:
m;
rm:
isā
ens
la-
y-
ci-
us?
rat
per
ier
uæ

A-

Nocturnæ furia, et Cædes 15.

Non sunt hic Palladis Arma.

SYMBOLI EXPLICATIO.

Monstrosissimum omnium hoc
vitium ex Erebo prodijt, homo bos.
Abscede à via quisquis occurris, iste
fenum in cornu gerit; imò monito
nemine, quemcumque reperit, fe-
rit, caueto. Ac ne bos quidem est,
sed rabidus canis, sed lupus, qui sic
insanit; & aliquid truculentius, fur-
uæ noctis filia quæpiam Erinnys.

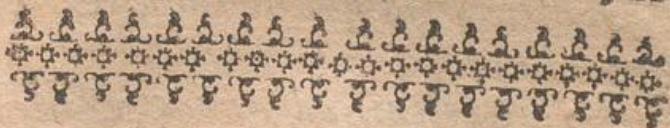
Adolescens hic est Academicus,
si superis placet, pro schola plateas
terit, pro stylo pugionem stringit,
sæpe vibrat, pro atramento erit
cruor, iam Luna sanguineum ru-
buit, tonitruat, fulminat, grandinat,
quo vergit tam dira tempestas?
in suum, vereor, caput fabam cudit,
id bubones & nocturnæ striges oc-
cinunt; incidit ille in aliam furiam,
etiam geminus furor sœuit, lanistæ
duo decertant, digladiantur, imo
alter alterum ex insidijs adoritur.

X

Auerte

Auerte imprudentem casum, si
quî potes sapiens: verùm timeo ne
frustra: ibitur ad tragœdiæ catastro-
phen, vñus cædit, cadet alter; nescio
vter amborum infelior: nisi quòd
de occisi salute conclamatum pro-
pe est: homicidæ tamen nullo iam
loco tutum esse licebit: eum vbique
suæ in sequentur furiæ, & occisi ma-
nes diri, flagello & face minaces, in
oculis passim inuolabunt, & lania-
bunt ream mentem. O cruentum
Academiæ solum! neque iam Aca-
demiam, sed gladiatorum arenam!
prohibete posthac prætores, & se-
ueræ leges tam crudele, & tam inhu-
manum nefas.

CA-

CAPVT QVINTVM.

*Nocturnæ furie & cæ-
des, &c.*

M O N I T V M

Inter fures & grassatores nocturnos
ne versator
Acruore ac cæde puras manus ser-
uato.

S A L O M O N.

Nec sis velox ad irascendum:
quia ira in sinu stulti re-
quiescit. Eccles. 7.

Fatuus statim indicat
iram suam, quia dissimulat iram
suam callidus est. Prou. 12.

Ne dicas quomodo fecit mihi, sic
faciam ei. D' reddam unicuique secun-
dum opus eius. Prou. 24.

P A R S III.

322

Semper iurgia querit malus, *¶* c.
Prouerb. 17.

Sicut carbones ad prunas, *¶* li-
gna ad ignem: sic homo iracundus sus-
citat rixas. Prou. 26.

Labia stulti miscent se rixis, *¶* os
eius iurgia provocat. Prou. 18.

Cum defecerint ligna, extinguetur
ignis; *¶* susurrone sublato, iurgia con-
quiescunt. Prou. 26.

Homo Apostata, vir inutilis gra-
ditur ore peruerso, annuit oculis, terit
pede, digito loquitur, prauo corde ma-
chinatur malum, *¶* omni tempore iur-
gia seminat. Prou. 6.

Sex sunt quæ Deus odit, *¶* septi-
mum detestabitur anima eius, oculos
sublimes, linguam mendacem, manus
effundentes innoxium sanguinem: eos
machinans cogitationes pessimas, pedes
veloces ad currendum in malum, profe-
rentem mendacia, testem fallacem, *¶*
eum qui seminat inter fratres disor-
dias. Ibid.

Fili mi, si te laetauerint peccatores:
ne

ne acquiescas eis. Si dixerint veni nobiscum, insidiemur sanguini, abscondamus lenticulas contra insontem frustra, deglutiamus eum sicut infernus viuentem, & integrum quasi descendenter in lacum: omnem preciosam substantiam reperiemus, replebimus domos nostras spolijs, sortem mitte nobiscum. Marsupium unum sit omnium nostrum. Fili mi ne ambules cum eis, prohibe pedem tuum a semitis eorum, pedes enim illorum ad malum currunt, & festinant, ut effundant sanguinem, &c. Proverb. I.

Noli esse amicus homini iracundo, neque ambules cum homine furioso, ne forte discas semitas eius, & sumas scandalum animæ tuæ, &c. Proverb. 22.

Sicut qui apprehendit auribus canes, sic qui transit impatiens, & commisceatur rixis alterius. Prou. 26.

Honor est homini, qui separat se a contentionibus: omnes autem stulti miscentur contumelijs. Prou. 20.

*Ne delecteris in semitis impiorum,
nec tibi placeat malorum via. Fuge ab
eā, nec transeas per illam; declina, d
esere eam; non enim dormiunt nisi ma-
lefecerint, d rapitur ab eis nisi sup-
plantauerint comedunt panem impie-
tatis, d vinum iniquitatis bibunt.
Prou. 4.*

*Arma d gladij in viā peruersi.
Prou. 22.*

*Via impiorum tenebrosa, nesciunt
ubi corruant. Prou. 4.*

*Ira non habet misericordiam, nec
erumpens furor: d impetum concitati
quis ferre poterit? Prou. 27.*

*Graue est saxum, d onerosa are-
na; sed ira stulti utroque grauior. Pro-
uer. 27.*

*Expedit magis vrsæ occurrere ra-
ptis fætibus, quam fatuo confidenti
in stultitiam suā. Prou. 17.*

*Ifpsi contra sanguinem suum insi-
diantur, d moliuntur fraudes contra
animas suas. Prou. 1.*

*Qui ambulat simpliciter saluus erit:
qui*

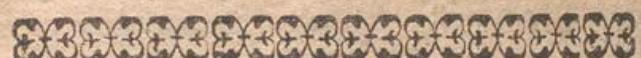
*qui peruersis graditur vijs corruet se-
mel. Prou. 28.*

*Qui fudit foueam, incidet in eam,
¶ qui voluit lapidem, reuertetur ad
eum. Prou. 26.*

*Ei qui iurgia seminat, exemplò
veniet perditio sua, ¶ subito contere-
tur, nec habebit ultra medicinam. Pro-
verb. 6.*

*Hominem qui calumniatur animæ
sanguinem, si usque ad locum fugerit,
nemo sustinet. Prou. 28.*

MENTIS SALOMONICÆ

INTERPRETATIO.

§. I.

Quid sit fra?

PHysici iram definiunt effervescentiam sanguinis circa cor, quæ affetio quedam est corporis de se ad virtutem aut vitium minimè pertinens: ut neque cæteræ passiones: sed à natura tamen animali concessa ad sui contraea quæ impugnant, defensionem, ad propulsionem incommodorum, resque arduas audacius suscipiendas, & in humano quidem genere, ad stimulum virtutis. Verum ubi immodica fuerit, franiique impatiens, in plurima statim vitia præcipitat, rixas, vindicationes, pugnas, verbera, cædes, uno verbo hominem humanitate planè exutum in belluam feramque demutat. Quare primum corporis humani genuinam speciem peruerit, aliamque omnino ostentat.

tat. Poëtæ pridem decantatum:

Candida pax hominem, trux deceit ira Ouid.
feras.

Oratum irâ, nigrescunt sanguine vene;

Lumina gorgoneo sauius angue micant.

Neque minus luculentè Magnus ille S. Moral.
cap. 31.
Gregorius: *Iræ sua stimulis cor accensum*
palpitat, corpus tremit, lingua fese præpedit,
facies ignescit, exasperantur oculi, & nequa-
quam recognoscuntur noti. In quo itaque
iste ab abreptijs longè est, qui actionis suæ
conscius non est. Vidisti aliquando à ma-
lo genio abreptos, furiosque agitatos?
quam frontem exasperent, oculos sibi
effodian, genas dilanient? ora cerui-
cesque contorqueant? bracchia, manus,
pedes, membra omnia deformant atque
exagitent? Quod malignus dæmon in
eiusmodi hominibus, hæc iræ feritas ac
rabies in irato efficit, eamque ob cau-
sam Plutarchus iræ furoribus concita-
tos ad speculum remittebat ut perspe-
cetâ suâ immanni illa turpitudine ad
quietem se melioremque statum reduci
sinerent. Videre, inquit, seipsum contra De Ira.
naturam affecto & conturbato vultu, non pa-
rùm facit ad domandam iram. Ita cùm
Minerua vidisset in flumine fœdas genas, fi-
stulam abiecit. Nimirum in fœdâ istâ cor-
poris turbati effigie cognoscitur esse
longè

Cap. 2. de
Ira.4. quæst.
Tuscul.Plutarch.
in Apoph.

longè turpior irati animi facies. Nam qualem, ait Seneca, putas esse animum, cuius externa imago tam fœda est? Si peccati labem excipias, nihil homini aut infelicius aut turpius accidere posset, quam mentis insania: *An vero est (inquit Orator) quidquam similius insaniam quam ira?* Eam Themistius esse aiebat insaniam breuem, & Seneca (quod idem est) breuem insaniam. Cato autem ille Priscus sentiebat iratum ab insano nonnihil discrepare: sed non nisi tempore. Nimirum nihil æque ac ira rationem perturbat, imo proturbat, iudiciumque peruerit: dum spiritus, quos ad mentis usum placidos, tranquillosque esse oportet, vehementer commovet atque accendit: calefactis autem plus æquo humoribus, fumis caput rationis arcem opplet, atque ita occupata & (ut ita dicam) præfocata ad tempus ratione belluinum est, quicquid agitur, neque iam humanum: unde tallem hominem propriè dicimus exisse è potestate. Et, ut ipse Orator interpretatur, de consilio, de ratione, de mente: *Me miserum!* exclamat ille apud Menandrum non omnino malum Poëtam, *Ubi mens mea in nostro corpore fuit illo tempore?* *Non equidem hoc decreveram:*

sed

sed ab hoc longè diuersum. Laudatur ea
Archytæ Tarentini ad negligentem
Ullicum oratio. Iam ego te enecas-
sem, nisi essem iratus: quæ etiam cogi-
tatio Platonem dicitur aliquando à ver-
beratione serui continuuisse. Celebratur
præterea in hoc eodem genere factum
Athenodori Philosophi, qui ex aulâ Au-
gusti recedens, monumenti loco id ei
ita postulanti reliquit documentum: ve
rrà inflammatus nihil antè statueret vel im-
peraret, quam Alphabeti Græci literas pro-
nunciasset, quod monitum tanti fecit
Cæsar, ut abeuntem Athenodorum reti-
neret: scilicet dum interea per moram
deferuet conceptus animo calor, mens
quasi postliminiò redit, redditurq; ho-
mini ratio: quæ res præsertim in Ado-
lescentibus plurimùm valet: eo quod
(vt Plutarchus notat) eorum cupidita- De Virt.
tes ob copiam & calorem sanguinis ce- Moral.
leres, feroce, ardentes, atque rapidæ
sunt. Atq; huc tandem commodè excur-
rit Salomon. Ne sis velox ad irascendum,
quia ira in sinu stulti requiescit. Fatuus sta-
tim indicat iram suam, qui autem dissimu-
lat iram, callidus est. Facit hoc officium
Mansuetudo, virtus irarum Modera-
trix: Hæc enim, si in mentem ira inci-
derit, eam ita continet: ut rationem

Equi

Equi sternacis instar repugnantem na-
cta, mox habeat tanquam fræno quo-
dam iniecto obtemperantem: alioqui
non modò iam intus incenditur ani-
mus: sed sese etiam exteriùs erumpen-
tibus flammis ira prodit, abitque ad
vlciscendam in alio iniuriam: Quæ qui-
dem vlciscendi libido malum est ipsâ
etiam irâ grauius, atque contumelio-
sius, ideoque Salomon ab eâ dehorta-
tur.

§. II.

Vlciscendi amor ac studium.

NE dicas quomodo fecit mihi, sic faciam
& reddam unicuique secundum opus
eius. Inimicitiarum obliuisci generosi-
tate hominis, vlcisci iniurias pusillani-
mi, atque impatientis. Idque Ethnici
ipsi docent. Themistocles Athenien-
sium Dux Egregius, cùm (ut est apud
Ciceronem) Simonides Philosophus
artem memoriae polliceretur, Oblivionis
mallem: (inquietabat) nam memini eorum,
quæ volo, oblinisci non possum, quæ nolo. In-
iuriam, dices, licet referre, etsi inferre
non licet: Seruile est iniuriam inultam
pati: Magnanimus qui quis contumeliam
4. de finibus.

ab

ab altero illatam maledictō reuincit;
iniuriam pari iniuriā propulsat; idque
pulchrum esse plerique vulgò sentiunt:
Immò sapientum fortè nonnulli. Nam
ista seueri vox extat apud Herodotum.

Vti, si author sis iniuria, iniustus videbere: Cap. 3.
ita si nō vlciscaris iniurias acceptas, ignavus:
apud Suetonium autem istud Vespasiani
præclari Imperatoris dogma celebra-
tur; *Non oportere maledici, remaledici ci-*
uile fasq; eſſe. Agedum, quis tu qui hoc
obijcere ex Ethnicorum scholis audes?
Adolescensne Christianus? atqui prima
sunt ista Christianæ religionis rudi-
menta, supremi Numinis esse punire
iniurias; diuinæque Maiestatis esse
reum, qui priuatim eam sibi potestatem
vsurpet: *Mibi vindictam,* inquit Domi-
nus. Plerique aliter sentiunt inquis tu:
At ego contrà: Opinio communis mul-
torum, argumentū est mali: paucienim
sunt, qui reuera sapiant. Apes plus sibi,
quàm alijs nocent, dum stimulum fi-
gunt: aculeo enim fixo ipſæ moriuntur.
Nulla insignior victoria, quàm tro-
phēum de irâ deuictâ, repressoque vi-
tionis studio in animo statuere: hęc
summæ fortitudinis laus est, iniuriam
posse pati, id est, hostem nouo pugnan-
di genere vincere. Possem è nostris sa-

pien-

332 P A R S III.

pientissimos quosque laudare, qui non modò istud docuerint, quod fuit facillimum; sed quod maximè arduum esse fateor, reipsâ prestiterint. Verum ut

De Educat. lib. Ethnicos Ethnicis opponam, Non tantum (inquit Plutarchus) egregium est sci-

Dial. Crit. uer. re vincere, sed etiam posse vinci pulchrum est, ubi victoria est damnoſa. Quid Plato?

Lib. 2. Cyri. paed. ipsius est hoc placitum, Quoniam mala facere, non est aliud facere, quam iniuriam inferre: non oportet alicui mala inferre, et iam si innumerabilia ab ipso perpessus sis.

Omnium diuinissimè Xenophon, *Natura* (ait) Canibus, lupis, Apris dentes; Equis calces; Tauris cornua, alia alijs conces-

fit: homini autem nulla arma præter rationem dedit, quâ se defendat, & repellat iniurias. Neque desunt pulcherrima

Bulgor. Lib. 3. huius virtutis exempla in sentico illo, licet antiquitatis, vepreto. Scribitur So-

crates iætu calcis aliquando percussus alio hortante: ut repurcueret, dixisse.

Si meus me Asinus percussisset, statimne oporticeret me in quadrupedem recalcitrare? item vice aliâ, cùm alapam accepisset, nil reddidisse aliud, dicitur: nisi videri sibi permolestum, quod nesciret quan-

donam cum galeâ domo esset abeun-

dum: quibus philosophorum dictis fa-

ctisque nîl aut fortius aut generosius.

Alexane-

Alexander ille hominum famâ Magnus
vel dixit vñquam, vel fecit. Verùm quo-
niā Adolescentem Christianum effin-
go nihil è què hic valere debet, ac Chri-
sti tum iussio, tum exemplum, qui non
modo nos inimicis condonare, iniu-
riasque tolerare, non reponere, voluit:
sed ipse ignominiosissimæ cruci suffi-
xus, cùm indignissima quæque patere-
tur, non vltus est calumnias, contume-
lias, iniquissimam necem: sed pro male-
ficijs beneficia rependens, etiam cum
lachrymis veniam est hostibus à patre
pacemque precatus: quam insignem sa-
nè diuinæ cuiusdam patientiæ lauream
Martyres quoque Christi vestigijs insi-
stentes, quotquot extitere hactenus,
gloriosissimè reportarunt: imitarique
debent omnes, qui Christiani hominis
nomen ac personam cum dignitate su-
stinere volunt.

§. III.

§. III.

Rixa.

Porrò vbi non modo irasci sed etiam
vlicisci libido est: tertium istud con-
sequitur: vt etiam rixari & probris ac
conuitijs veluti iniectis malleolis alien-
nam iram incendere atque extimulare
adlubeat. Ergo iam causæ queruntur
inimicitarum: neque difficulter (nihil
enim est pronius) aut inueniuntur, aut
cuduntur. Ecce tibi Salomonem. Semper
iurgia querit malus: sicut carbones & pru-
nas & ligna ad ignem: sic homo iracundus
suscitat rixas. Labia stulti miscent se rixis,
& os eius iurgia prouocat. Qua posteriori
sententiâ sapiens nonnullorum stulti-
tiam, idest, insignem improbitatem ne-
quitiamque denotat, qui vsque adeò
rixarum, turbarumque amore ac studio
inardescunt, vt hanc vnicam artem pu-
blicè velle profiteri videantur; pacem
amicitiamque, solem (inquam) è mundo
tollere, lites, rixas, iurgia prosemicare,
atque omnia susque deque miscere: quo
hominum genere nulla est aut esse pos-
set in urbibus, atque Academijs pestis
capitalior, aut perniciosior. Quare non
solum

solum legibus: sed etiam vigilianimad-
uersione eorum, qui res publicas cu-
rant, ejiciendi à communi cæterorum
cœtu, & in vltimas terrarum oras depor-
tandi essent eiusmodi boni publici, pa-
cisque interturbatores. Nam quæ altera
est Salomonis parœmia. *Cum defecerint*
ligna, extinguetur ignis: & susurrone subla-
to iurgia conquiescent. Verùm ex eiusmodi
sapientissimi viri verbis seditiosorum
istorum hominum mores, flagitia, ser-
monesque, paulò exactius contemple-
mur. *Homo Apostata, vir Belial* (ita
enim Hebrei libri habent) *iugi impa-*
tiens; Rebellis, discordiarum sator, & ne
hæc nomina parū rem explicit, homo
Diabolus : ista enim est huius loci inter-
pretatio, si S. Gregorium consulamus:
qui etiam hæc addit: *Audiant iurgiorum*
seminatores, quod scriptum est, beati pacifici,
quoniam filij Dei vocabantur: atque è di-
uerso colligant quia si filij Dei vocabuntur,
qui pacem faciunt: procul dubio Satanæ sunt
filiij, qui confundant. *Vir ille Apostata,*
Belial, Diabolus, & quod caput est, inuisibilis;
à quo scilicet nihil unquam bona fru-
gis expectes. Quis se gerit? agnoscas ex
vngue: Graditur, ille, ore peruerso, simu-
late procedit, ore amicitiam simulat: Corde
interim perniciem coquit & molitur:

X

neque

neque mentem deprehendere laboriosum erit, nutus, & alia omnia studiosè contuenti. Nam annuit oculis: ut sceleris socijs atque administris signo dato significet, tempus videri flagitio opportunum: terit pede: extimulans ad audiendum facinus; atque iam de certâ quasi victoriâ applaudens: digito loquitur: manus artificiosâ quadam sermocinatione indicans, quid in rem præsentem factò opus. Cæterùm animus semper nequam est, eoque ista omnia tendunt: ut rixæ primum, deinde bella excentur; Prauo corde machinatur malum: Et omni tempore iurgia seminat. Quàm vero detestabile est hoc scelus? disce ex eodem Salomone. Sex sunt, quæ odit Dominus. Oculos fastu plenos, linguam filiè criminantem, manus cruentas, cor fraudulentum, pedes ad omne nefas alacres, testem iniquum; &, quod sequitur, septimum quidpiam longè est exosius. Quodnam verò istud est tam nefandi sceleris? Qui seminat inter fratres discordias. Quid hac vnâ nequitiâ nequius? Nam cum amicitia maximum sit bonum vitæ humanæ, fortunis, famæ, ac ipsi vita non nunquam preferendum: profectò is, qui discordias serendo amicitiam sustulit, fortunas eripuisse, famam, ac vitam propè

propè ipsam existimandus est. At quænam tandem vox est, quâ incendiarij illi, atque exitiales reipub. faces, alios quoque suis furijs incendunt, & inflammant? melle suauior est illa oratio: at caue: propinatur certissimum venenum. Habe hîc iterum iam toties ad danda sana consilia intentum Salomonem. *Fili mi, ita ille paternè te monet: Si te lactauerint peccatores: si verba quædam in speciem dulcia suauiter inspirent, quo incautiū ad probitatem trahi te sinas: si me audis, ne acquiescas blanditijs, perniciem tandem adferent.* Quare si dixerint (hæc enim est mellea istorum hominum oratio) *Veni nobiscum, nihil metue, plures sumus: Adiunge te nostris lateribus, oppositu nostro, si quod est periculū, propulsabimus.* At ne quod discrimen subsit, cuniculis & ex insidijs rem aggrediamur, insidiemur sanguini, abscondamus tendiculas, laqueos ad capiendum benè instructos componamus: sit ille qui accurret, innocens, frustrà innocentia vanum præsidium opponet: ita eum tollemus planè de medio, ut ne ullum quidē ipsius vestigium supersit; perinde omnino ac si eum dehincens imia tellus ruinæ mole obuoluerit. Porro omnis generis opes agemus

in prædam, domumque comporrabimus, experiemur verò communem fortunæ aleam, spoliaque ex equo partiemur. Ah! fuge, Fili mi, tam nefariam societatem, imò congressum time. Turpe est cum sicarijs ac furibus, vel semel fuisse. Nullum est latrocinio crudelius flagitium: Nullum genus hominum furibus magis seruile ac dedecorosum, nullum maioribus aut periculis, aut supplicijs magis expositum. Nam quòdemnum putas euadere prædones istos aut sicarios? certè in malum, ad malam (inquam) crucem procurrunt festinantque: ut non tam alienum, quam suum sanguinem profundant: cùm enim fuerint, ut fit plerumque perpetrato scelere deprehensi, tam denique cædem, quam alijs pararunt, se sibi fuisse machinatos sentient. Quare (neque enim satis inculcari res tanta potest) iterum moneris. *Noli esse amicus homini iracundo, neque ambules cum homine furioso, ne forè discas semitas eius, & sumas scandalum animatus.* Exemplo atque exhortationibus abducēris facilè, ut, si in furiosi hominis amicitiam te dederis, abeas quóque cum illo grassatorum more, & vna per vias latrocineris, atque ita, in vitæ salutisq; discrimen incidas. Istud etiam me audi, si quan-

si quando fortasse iter faciens , vt fit,
incurras in quosdam , qui se mutuo
probris conuictijsque proscindant ,
quasi allatando, mox canum instar ex-
citatis rixis, etiam morsibus se impetrat ,
transi, imò præteruola : licet autem te
prætereuntem, aut etiam præteruolan-
tem lacestant, elabere , neque te patiare
alienis rixis immisceri: periclitaberis a-
lioquin, quām enim difficile est appre-
hendere canem auribus, neque eius morsi-
bus lèdi: tam periculo affine est se alio-
rum iurgijs ingessisse. At turpe est atque
ignominiosum ita sese furtim subduce-
re, aut nonnunquam euidenter subri-
pere. Erras, bone vir, Honor est homini ,
qui se separat à contentionibus : omnes autem
stulti miscentur contumelijs. Quare iterum
iterumque moneo, Ne delecteris in semitis
impiorum, nec tibi placeat malorum via:
fuge ab ea, ne transeat per illam. Audis in
vico, plateâ, angiportu tumultum aut
turbas? Ah citò declina, & desere, caue
ne in tumultuosorum sicariorum ordi-
nem adscribi te sinas. Inscriptus es? &
nunc in impietatis castris versaris? iam
tesseram habes impiæ militiæ, transfu-
ge: summa laus est hic esse deser-
torem. Scire amas quanta sit facinoro-
sis istis hominibus male agendi nocen-

Y 3

dique

L. 8. c. 29.
dique cupiditas: quiescere nequeunt, ne
profundâ quidem nocte, nisi prius quæ
designarant, flagitia perpetrauerint,
virusque suum effuderint in innocen-
tem perniciem. Serpentes illos esse di-
cas, quorum Plinius meminit: H̄i tam-
diu insomnes agunt, quamdiu intus ve-
nenum viget, neque antè somnos ca-
piunt, quām virus aut euomuerint, aut
perdiderint. Ergo illi, quod Salomon
dicere pergit, *Comedunt panem impieti-
tis, & vinum iniquitatis bibunt*. Eo se cibo
sustentant, eo meraco oblectant sese, ac
mirificè reficiunt, patrando scilicet aut
patrato scelere: quā vñā re si se affatim
impleant, omnem aliam famem sitimue
facilè tolerant. Quid posthac?

§. IV.

Pugnæ, & parasiti.

SVbeunt iam necessario pugnæ; paulò
post funestiora. Rectè enim S. Hie-
ronymus. *Janua vitiorum omnium est ira-
cundia, quā apertā ad omne facinus arma-
bitur animus.* Et S. Basil. *Contumelia, pro-
bra, verbera, & alia eiusmodi sunt ira fru-
ctus: ob iram enses acununtur, mors homini
ex homine veniet.* *Salomonis oraculum*
est.

est. *Arma & gladij in via peruersi. Accidunt autem ex pugnæ in Academijs à malè feriatis iuuenibus per cœcam noctis caliginem, non modò eâ generali causa, quod scelus præsertim nefarium lucem exosam habeat: sed ne flagitium deprehensum publico carcere ac supplicio castigetur: quo trahi posset etiam alterum istud Salomonis effatum: Via impiorum tenebrosa: nesciunt, ubi corruant.* Certe inter opera tenebrarum Apostolus contentiones, quæ ab ira proficisci solent, accenset: & alicubi monet, ne sol super iracundiam occidat, quod, sole extinto, ire accendi cum potissimum soleant, atque inter tenebras animus manusque ad audendum, contendendumque obarmari. Ita igitur nocturni isti errores inambulant, uti vespertini lupi atrâ in nebula:

Rom. 13.

*Quos improba ventris
Exegit cacos rabies, catuliq[ue] relicti;
Faucibus expectant siccis.*

Verum hîc mihi paulatim à via digrediendum: verbulo ut perstringam, sed obiter tamen ac leuiter, famelicam & pugnacem, seditionumque amantem nationem Parasitorum, cuiusmodi mures (ita enim semper esitant alienam dapem) plagopetidas, ac flagriones (vt

Y 4 recte

recte Comicus appellat) quiduis enim patiuntur, dum laute viuant, cuiusmodi Saturiones, Gelasini, Gnathones (ut alij vocant) sordidissimum, pugnacissimum, que animalium genus in Academijs passim plurimos inuenies, iuvenes mendiculos, comâ horridos, fronte corneâ, oculis sœuum micantibus, inflatis buccis, obeso corpore, hircis malè olentibus, vestibus fœdè laceris: hi sese in locupletiorum, non quidem amicitiam (longè enim sunt impares conditione ac fortunis) in societatem tamen blandè insinuant, aut verius in coquinam, ipsumque triclinium, veri mensarum Assæclæ, Versipelles, Polypi, ijdemque veluti lyricâ arte, ad decipiendos eos, quos corpore ac viribus minus instructos, minusque audaces viderint, affabre instructi: operam igitur pollicentur, & artem, qua pollent, ad comportanda è cellarijs ingentia vasa. Deinde si noctu vagari, & insanire allibitum sit, siue per lunam, siue per tenebras oberrandi prurigine caleant pedes, vastorum laterum oppositionem, & gladiatorias manus adpromittunt. Horum quispiam unus aut alter incautum Adolescentem agreditur. Ohe (inquit) hodiéne apud te sunt Saturnalia?

Sic

Sic audio, imò subodoror, est enim genti
nostra

Vis & par venandi studium: farebor in-
gennè

Esuriales apud me pridem sunt seria,
Venter laterna est, adeò pellucet totus.

Non vocabis frustra : conferam ali-
quid opis ac operæ, tu mittes aut duces,
quò fuerit libitum, nihil metues me aut
Duce, aut Comite, si quis tibi malè velit,
precor, mi Nicomache, isti me appone
militi : hac ego clauâ, quam chlamyde
obtectam teneo, trinodique baculo
Hercules mox siem, trifaci isti cani
Cerbero horrorem nisi incussero, vapu-
lem à te probè, si quis, inquam, infensus
hostis occurrerit Germanus, Gallus,
Hispanus, Italus fuat, nullo discrimine,
peponis ego illum instar flagris emol-
liam, reddamque mollius vel spongiâ
caput : id age tantum ; quoniam adhuc
aridus sum, & siccus ut pumex, fac ut
madeam. O vafet ! madeas licet aut ace-
to aut aquâ melius, quâm cereuisiâ aut
vino, ut leuius insanias. Ita isti Parasiti
molliter adrepunt, ut illi Cancri sunt,
& toti ventres. Verum hîc, mi Academice
Adolescens, quia rixarum ac pu-
gnarum sunt faces ac seditionum, ab
ijs tantum caue, quantum rixas & pu-
gnas

gnas horres, quarum isti ferè sunt Principes ac Duces; nunc ex isto breui diverticulo in viam redeamus.

§. V.

Verbera, & Cædes.

Hom. de
Ira.

Sequuntur post iras, rixas, pugnas, siam tandem verbera & cædes. Testor S. Basilium. Omni, ait, ferè venenata im-
pudentius ruunt, nec prius desistunt, quām aliquo malo iurgio, & intolerabili irâ intu-
mescente astuantem exacuant animum: ne-
que enim ensis acies, neque ignis, neque hor-
ridum aliquid animum irâ intumescentem
ac furentem satis compescere valebit: non
magis, quām à Dæmonibus detenti, à quibz
irati, nihil nec formâ, nec animi affectu dif-
ferunt. Subdit postea. Si autem pariter
aliquem ex aduerso occurrentem inueniant,
iramq; mutuam inter se exercuerint et pa-
tiuntur, quæ fascinari, qui sub tali dæmont
contendunt, ac certant membrorum mu-
tationes, vulnera, mortes, præmium pugna-
ferunt. Eiusdem sanctissimi viri ea quo-
que est æquè certa sententia. Sape leuis
iræ, in homicidia tandem desinunt; precedunt
ferè contumelia: ha sunt sagittæ, quibus ve-
lat à velutibz præluditur; ubi contumelia
omnis

omnis per linguam absorpta est, ad manus
venitur: & pugnam ac certamen comitantur
verbera; hac vulnera: ex quibus ferè mor-
tes existunt. Eadem canit etiam S. Gre-
gorius Nazianz. Abscedat ira cautio ad
eadem hac erit: sic namque reputes fra ser-
monem parit, ictusq; sermo, vulnera ictus
adferunt: tandem quod ictus vulnera accer-
sant, liquet. Sic ira cadi horridæ certa est
parens. Verbo istud totum effatus olim
fuerat S. Chrysostomus cùm dixit, ra-
dicem homicidij esse iracundiam. Quod
vtinam verum esse in ipsis Academijs
minimè didicissemus! non tot funera
charissimorum filiorum luxissent ma-
tres. Sed quid de eâ re Salomon? fra
(inquit) non habet misericordiam, nec
crumpens furor, Et, imperum concitati quis
ferre poterit? graue est saxum. & onerosa
arena: sed ira stulti utroque granior. Expe-
dit magis vrsa occurrere raptis fœtibus,
quàm fatuo confidenti in stultitia suâ.
Quanquam miser ille fabam, quod ada-
gio dicitur, in suum cudet caput, sicque
fit, quod alibi dicitur, sagitta in eum,
qui iaculatur, recidit. Ipsi, inquit, contrâ
sanguinem suum insidianur, & moliantur
fraudes, contrâ animas suas. Qui ambulat
confidenter, saluus erit; qui peruersis gradi-
tur vñs, corruet sensel. Semel omnino, quem
enim

In Iamb.
de Ira.

Homil. 16
in Matth.

enim sepe casus transit, aliquando inuenit
Cantatum pridem à Vate tragicō, at
periisse semel æternum est. Itaque redit
vetus proverbiū, qui fodit foveam,
incidet in eam: & qui voluit lapidem (fun-
dā aut iactu) reuertetur in eum: dicatur
clarissimè, qui iurgia seminat huic exten-
plo veniet perditio sua, & subiō conteretur,
nec habebit ultrā medicinans. Mortuo ni-
hil opus medico, planissimè occidit.
Occidet aliquem (inquieris) occidat ipse
aut occidat alium, nescio è duobus quid
aut optabilius, aut minus miserandum
sit: Ecquid enim esse posset homicidā
calamitosius? omnes persequuntur, &
exosum habent: ipsæ etiam mutæ res
atque inanima elementa ad vindictam
requirunt: imò sibi perosus est: ita va-
gus, exul, extorris, vel seipsum fugit;
licet nemo inseguatur, ubique adesse
prætorem, carnificem, crucem retur, &
verò credit: opem ab hominibus im-
plorat, nulla res aut tuetur aut saltem
excipit: quam homicidæ omni suppli-
cio diriore pœnam nec Salomon ta-
cuit. Hominem, qui calumniatur animi
sanguinem, si usque ad locum fugerit, nemo
fusinet. Quam sententiam Hebræus
scriptor clarius expresserat. Homo op-
pressor in sanguine animæ, usque ad cister-
nam

nam fugiet, ne apprehendant eum. Quorum
verborum hic genuinus est sensus: qui
iniuste hominis sanguinem fuderit,
perpetrati homicidij conscientia ita
atrociter percellitur: ut etiam in pu-
teum vltro delitescendi studio sese de-
mittat: ne scilicet a satellitibus ad Iu-
dicem poenamque abripiatur. Igitur
cum nullibi satis sibi cautum putet, in
latebras sese abdit: sed nemo est qui su-
stineat, produnt omnes: quare non in
puteos modò se abiicit: verum commu-
nis lucis, humanæq; societatis fugitans
etiam ad sepulchreta deuolat, ibique se
vium defodit. Imò verò tandem eò ab-
ripitur aut furoris, aut dementiae, ut
cum nullus adsit prætor aut lictor, pri-
mus tanquam Iudex capitalem in se sen-
tentiam ferat, & necem, velut carnifex
suus, sibimet interitu voluntario inferat:
atque ita omnibus inuisum caput dam-
ner orco, quod Iudam Christi homi-
cidam olim fecisse audiuimus: neque
verò ullus prohibeat aut retineat, quin
nouo homicidij flagitio flagitium prius
cumulet: nam cum mille sint moriendi
viæ ac modi, mori volentem ægrè pro-
hibere quis potest.

Hæ scilicet sunt furæ, quæ arden-
tibus tædis dies noctesque ingentium
scelerum

scelerum conscientiam circumerrant, &
nusquam quiescere finunt, cum e suis
corporibus per vim eiectæ umbræ re-
cursant in oculis itentidem, fusique im-
pij sanguinis pœnas à sceleratis repos-
cunt: quales furias fuisse Orestis in
Tragœdijs; Item Pausanijæ cuiusdam,
ante cuius oculos continuò virgo,
quam pudicitiâ primùm, deinde vitâ
flagitiosè spoliarat, ubique obuersans,
sxuum flagitium horrendis vocibus
minitabatur. Apollidorum quoque se-
penumerò somniasse ferunt viuum ex-
coriari, cordeque quasi in lebetem pro-
iecto, umbram obiectam ac manes, qui
tantorum malorū eum causati esse oc-
clamarent. Prodeat etiam Tragicus
Nero in hoc theatrum. Is, in arte per
nefarium scelus trucidatâ dicebat se eius
funestâ specie flammis tædisque ubique
perniciem moliente, ita agitari, ut nus-
quam quiesceret. Sed in hoc genere
nullum præstantius exemplum Caino
homicidarum Antesignano: qui om-
nium primus innocentissimi fratris
Abelis fraticidio scelestas manus, pu-
ramque adhuc humum funestauit; hunc
recenti crurore madentem aspice tan-
tum & audi; spectabis detestabilis fra-
tricidij horrendum supplicium. Adeat

Plutarck.
de Sera
numinis
vindicta.

statim

statim vindex Numen. *Vbi est*, ait, *Abel* Gen. 4.
frater tuus? horruit ille ad Abelis vocē ac
 totus animo vultu; concidit; dissimu-
 lanter tamen, *Nunquid* respondit, *Ego*
sum custos fratris mei? atque vel *Sanguis*
 (subdit iratum Numen) *fratris tui de ter-*
ra clamat ad me: neque mora tonans ac
 fulminans, & quissimā sententiā maledi-
 cti, vitæque vagæ ac profugæ hominem
 percellit, neque tamen ipse reus eā pœ-
 nā tam immane patricidium satis puni-
 ri ratus, priusquam diuina ista lex san-
 cta fixaque esset, *Quicunque effuderit hu-* Gen. c. 9.
manum sanguinem, fundetur sanguis illius:
 suus ipsem̄ grauioris supplicij index
 atque ultor factus est, ratione dictante,
 hanc sibi pœnam indixit, *Omnis qui in-*
uenerit me, occidet me. Verūm à quo tunc
 (quærit hic S. Ambros.) à quoniam in ista In Gen.
hominum solitudine Cain tinebat occidi, qui
solos parentes habebat in terris? potuit qui-
 dem & incursus bestiarum timere: nam qui
 legis diuina curam violauerat, nec præsume-
 re de subiectis animalibus poterat, qui homi-
 nem docuerat occidi. At eò temporis ex-
 pediebat istud insolite crudelitatis por-
 tentum in signum atque ostentationem
 diuinæ ultionis vagum & extorre, pu-
 doris merusque plenum in ultimas usq;
 terrarum oras deportati. Postea mutæ
 ani-

animantes de homicidis vindictam
quoque aut sumpiere, aut depoposcere.
Refertur à Martino Cromerio mirabi-
lis de hac re historia. Popielus, cùm sus-
ceptum innocentem antè pubereatē princi-
patum pubes factus flagitiosissimè admini-
straret, & per uxorem, quam ei proceres
viro ad frugem meliorem reducendo dele-
rant, dominandi libidine impotentem dete-
rior indies euaderet: ab eā tandem firmandi
imperij causā istud consilij cepit, vi patruos,
quos gratiā & autoritate apud populum
valeresciebat, è medio, die uno, omnes tolleret:
necandorum hac fuit suscepia ratio. Granem
& periculoseum morbum princeps simulat,
patruos neci destinatos acciri eius nomine
uxor iubet: Conueniunt sine morā, circum-
stant mœsti, consolantur. Ille morbi magni-
tudinem gemitu assimulat; uxores paruosq;
liberos illorum fidei ac tutela sapientis com-
mendat. Compleetur muliebrisbus eiulatibus,
planctibus & lamentis regia, parantur fu-
nebres exequiae, atque in his dies absimitur.
Cùm iam ad occasum sol tenderet, Princeps
patruos quasi ultimum valedicitur, nomine
quemque compellat, & in signum Amoris
circumferri poculum iubet, quod ad necem
medicatum apparari iusserat, quasi prag-
sturiens ipse spumam tantum a medio ex-
tantem halitu difflat potum ne extremis qui-
dem

dem labijs attingit. Cùm bibissent omnes or-
dine, finxit somno se premi: disceditur reue-
renter salutato principe: at conceptum præ-
cordijs venenum sanit, neque diu grassatur:
de mentis statu dimoti proceres maximo
cum cruciatu abeunt & exanimantur. Ibi
mulier, re nunciata, cadavera insepulta pro-
ijci mandat: insidiatos eos vita opeimi prin-
cipes iusta & euidenti Deorum immorta-
lium vindictâ percussos repenie perisse diuul-
gat. Vedit & in vindictam mox adfuit Ne-
mesis: Nam ex cadaveribus putrefactis enati
mures inustata magnitudinis impium pa-
tricidam cum scelerata uxore ac liberis fu-
gienteem quoquonversus per aquam, flam-
mamq[ue] prosequuntur tam obstinati: vt nec
claustra prodeffent, neque abigentium sa-
tellitum præsidia: ad extremum diffugienti-
bus omnibus, absunptis prius filijs, deinde
uxore; postremus ipse infelix Popielus conta-
buit. Post tam horrendum supplicium
facile omitto Pyrrhi atque Hesiodi in-
terfectores à canibus fuisse proditos.
Omitto & loquaculas grues Ibici Rhe-
gini necem inuolando retexisse, tradis-
seque iudicibus atque carnificibus ex-
tremo malo afficiendos; similique mo-
do Bassum quendam ab Hirundinibus
reum parricidij denunciatum: vt iam
minus mirum sit post innatam indi-

Z.

tamque

p 11b

tamque à natura sanctionem, post diuina edicta atque imperia, leges quoque humanas (ut est apud Libanum) voluisse, omnium quæ in homines perpetrantur, homicidium facinus esse deterrimum. Ideoque ita cauent. Ne mensa cum homicida communicator, ne libatio, ne crateres, ne forum : & in iudicium si adductus sit, mortis pœna afficitor. Merito sunt enim homicidae humani generis atque adeò naturæ hostes infensissimi. Quippe cùm omne Animal naturaliter diligat sibi simile: non modò ferinam, sed plus quam ferinam esse oportet illam hominis rabiem, qui non nisi humano sanguine expleri possit: nulloque alio minori suppicio coerceri debet, quam iustissimâ rei sanguinis profusione. Certè quam homines dedebeat ista crudelitas docent bruta vniuersa, quæ ut in Zoopœdia rectè colligit Author, in suo genere probè degunt: leonum enim feritas inter se non dimicat: Serpentum morsus non petit serpentes: lupi naturâ immanes, nisi extremâ cogente fame sibi inuicem indulgent: Canes suorum etiam cadaueribus abstinent, neque ullâ urgente fame, ut caninam carnem comedant, adduci possunt. Denique vultures, licet alioqui genus om-

ne

ac cadauerum liguriant, sui tamen generis cadaueribus parcunt. Solus homo humanitatem exuit, imò ferinam natum induit, sitque pro adagio ingens quoddam portentum ac monstrum: *Homo homini lupus*. Lubet finire Vatis Lyrici versu.

Quo quo sclesti ruitis, aut cur dexteris

Aptaniur enses conditi?

Parumne Campis, arque Neptuno super

Fusum est ab Homine sanguinis?

Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus

Vnquam nisi in dispar, feris.

Lib. Epod.
ode 7.

O R A T I O.

Ad Sanctos vitæ Tutelares, ut contra funestos mortis casus suo præsidio tueantur.

Heu miserandam nostri generis peruersitatem! exutâ humanitate truculentiam induimus, hominesque lupi facti bestijs ipsis crudeliores in mutua vulnera, cædesque efferamus; ita vitam naturæ parcitatem breuem nequitâ etiam nostrâ contrahimus, &

Z. 2

ante

354 P A R S III.

ante diem aut cædimus alios, aut ipsi
cadimus. Atqui à momento vno pender
æternitas, & semel cecidisse, æternum
est. quis verò in horas satis sibi cauerit,
si alicui in nostram cædem insanire li-
buerit semel, ac furere? Vos ô vitæ no-
stræ salutisque Diui Tutelares, qui, eti
de vestra felicitate, immortalitateque
securi, adhuc de nobis solliciti estis,
nosque in huius nostræ mortalitatis
sanguinolentâ arenâ omnibus casibus
expositos intuemini: Adeste vestro piz-
sido, atque ope tutamini. ut è pericu-
losissimo difficilis pugnæ circo erepti,
& in vestræ felicitatis beatam sedem
admissi gratiarum actionem vobis,
Triumphatoriique Deo æternas laudes
accinamus. Amen.

SYM.

it ipſi
ender
ernum
uerit,
uire li-
æ no-
ui, eti
ateque
etis,
litatis
asibus
o piz.
ericu-
repti,
ſedem
obis,
audes

SYM.